

ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ “ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР”

КУРСОВА РАБОТА

специалност: Социология на правото

тема: Социология на правото като специализирана социологическа дисциплина

Изготвил: М. М., Специалност:

“Право” - 30 Факултетен номер:

230612

2024 Варна

1. Социология на правото като специализирана социологическа дисциплина – паралели с общата социология и отрасловите и общи правни науки.

Социологията на правото е относително нова научна област. Нейното възникване и обособяването като самостоятелна наука неизбежно е свързано както с възникването и обособяването на общата социология като самостоятелна, не философска наука за обществото, така и с развитието на самата правна наука и по – конкретно. Ако преодоляването на тесния юридико-нормативистичен подход при изследването на сложната правна реалност. С други думи, цялостното развитие на социологията на правото и като самостоятелна научна област, и като учебна дисциплина е естествен резултат от процесите на интеграция и диференциация в научното познание, от взаимното проникване и сближаване на различни научни области. Ето защо, когато говорим за социология на правото имаме предвид от една страна, науката социология на правото като дял, отрасъл от общата социология а когато говорим за учебна дисциплина социологията на правото – то това е онази юридическа дисциплина, включена в системата на общообразователните избираеми юридически дисциплини, която осигурява на бъдещите юристи необходимия минимум социологически познания, позволяващ им по-професионално да подхождат към правните явления и по-ясно да се ориентират в механизма на социалното действие на правото. Това до голяма степен определя социологията на правото като интердисциплинна област, включваща в своя предмет, обхват и система въпроси и от областта на социологията и от областта на социологията , и от областта на правото.

Официалното признаване на социологията на правото като самостоятелна наука, т.е нейното институционализиране е свързано по-скоро е с едно чисто организационно събитие – Петия световен конгрес по социология, проведен през 1962 г във Вашингтон. Тогава по предположение на двама от водещите учени в областта на социологията на правото – полякът професор А. Подгурецки (професор в Канада) и американеца У. Еван в рамките на Международната социологическа асоциация се създава Изследователският комитет по социология на правото, който понастоящем обединява почти всички институционални звена и индивидуални членове, занимаващи се с проблемите на социологията на правото. Нашата страна има своите представители в този комитет и вече е била домакин на един от научните форуми.

Този чисто организационен момент в институционализирането на социологията на правото в никакъв случай не изключва обстоятелството, че зараждането на социологията на правото следва да се търси още в произведенията на древните мислители, преминава през забележителните произведения на представителите на Просвещението, а в наши дни е свързано с утвърждаването на идеите на гражданското общество, прилагането на принципа за разделение на властите и изграждането на такава правна система, която възплъщава в себе си дълго потъпквания постулат на правната държава като синтез на господството на правото. Включването на социологията на правото в общообразователните – юридически дисциплини е признаване на онези оригинални български мислители и изследователи, чиито произведения са белязани от духа на широкото социално мислене, признавано да постави юридическата наука в полза на общочовешките ценности и идеали.

Очевидна е разликата между социологията на правото и отделните правни отрасли. Най-общо тя се свежда до следното:

- Социологията на правото е социологическата наука, дял от социологията;
- За разликата от юридическата наука социологията на правото изследва закономерните взаимодействия между правната област на общественият живот и останалите области;
- Социологията на правото разполага със специфични методи на изследване, които позволяват да се събере и обработи емпирична информация, показваща механизма на социалното, а не на чисто юридическото действие на правото.

Подобно на структурното деление между обща социология и отраслови социологически теории, а също така – на делението между обща теория на правото и отделни правни отрасли, социологията на правото на свой ред има своя специфична структура. Съществува деление между обща социология на правото и отраслови правно-социологически теории, съответстващи на различните правни отрасли. Такива отраслови дялове вътре в рамките на общата социология на правото са: социологията на наказателното право, социологията на семейното право, социологията на трудовото право, социологията на административното право и т.н.

Въпреки, че правно-догматичният подход при изследването на правото отдавна е изчерпал своите възможности, все още голяма част от юристите подхождат с предупреждение и неразбиране към проблемите на социологията на правото. Това поставя социолозите на правото във вечната опозиция по отношение на тесногърди законодателни решения, доста често силно повлияни от политическата конюнктура или несъобразени с практически полезен резултати от проучване на общественото мнение и т.н. Особено опасно е подценяването на правно-социологическите изследвания в прехода към нормално общество, когато в резултат на цялостна смяна на политическата и икономическата система, настъпват съществени промени и в ценностните нагласи на огромните групи от хора, които ако не бъдат изследвани и неправилно отразени в правната система, могат да се превърнат в пречка за демократичното развитие на обществото.

Съвременните тенденции в развитието на социологията на правото са силно повлияни от настъпилите радикални политически промени в страните от Централна и Източна Европа. Все по – усилен са опитите за хвърляне на мост между Изтока и Запада, от една страна и между европейските и американската доктрини – от друга. Правно – социологическите изследвания в новите демократични общества бележат тенденция към подпомагане на процеса на създаване на демократично законодателство, а чрез анализ на механизмите на социалното действие на правото се превръщат в силен фактор, влияещ върху процесите на социалните изменения чрез правото.

2. Предмет и обхват на социологията на правото

Изясняването на предмета и обхвата на социологията на правото като самостоятелна научна област изисква преди всичко да се изяснят предметът и обхватът на общата социология.

Появата и развитието на социологията като не философска наука за обществото е резултат от закономерният исторически процес на развитието на научните знания и тяхното обособяване в самостоятелни науки, този процес на постепенно отделяне на различните не философски науки за обществото от философията започва още от древността и продължава до наши дни. Социологията се обособява започва още от древността и продължава до наши дни. Социологията се обособява само самостоятелна